

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

**Матеріали ІІІ науково-практичної інтернет-конференції
«Інноваційні аспекти технологій вирощування,
зберігання і переробки продукції рослинництва»**

21–22 квітня 2015 року

Полтава

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Матеріали ІІІ науково-практичної інтернет-конференції

**«Інноваційні аспекти технологій вирощування,
зберігання і переробки продукції рослинництва»**

21 – 22 квітня 2015 року

Полтава

Матеріали III науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні аспекти технологій вирощування, зберігання і переробки продукції рослинництва»
/ Редкол.: М. Я. Шевніков (відп. ред.) та ін. Полтавська державна аграрна академія, 2015. - 196 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень, проведених науковцями Полтавської державної академії та інших навчальних і наукових закладів Міністерства освіти і науки України, науково-дослідних установ НААН

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

М. Я. Шевніков - доктор с. – г. наук (*відповідальний редактор*);

О. А. Антоненко - кандидат с. – г. наук (*заступник відповідального редактора*);

О. М. Куценко – професор, кандидат с. – г. наук ;

О. С. Пипко - кандидат с. – г. наук ;

С. В. Філоненко - кандидат с. – г. наук .

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агротехнологій та екології ПДАА,
протокол № 7 від 23 квітня 2015 року

ЗМІСТ

Шевніков М.Я. Особливості вирощування сої в умовах нестійкого зволоження Лісостепу України	7
Антонець О.А. Історія і сучасність вирощування люцерни	12
Антонець О.А., Баштавенко О.А. Вплив сортових особливостей на продуктивність стоколоса безостого	19
Бездудний Г.І., Філоненко С.В. Формування продуктивності та якості коренеплодів цукрових буряків за різних норм висіву насіння ..	24
Бєлова Т.О., Хоруженко М.С. Фармакологічні властивості, біологічні особливості та технологія вирощування шавлії лікарської ...	29
Бєлов Я.В. Перспективи застосування мікробіологічних препаратів при вирощуванні багаторічних лікарських рослин	32
Бєлова Т.О. Перспективи використання і особливості технології вирощування гісопу лікарського	34
Біленко О.П. Відновлення та збереження родючості ґрунту як екологічна задача сучасного землеробства	37
Бушанський В.І., Антонець О.А. Урожайність насіння соняшнику залежно від строків сівби	41
Василенко К.В., Біленко О.П. Про необхідність реорганізації системи удобрення в фермерських господарствах	46
Гордєєва О. Ф., Тимченко В.М. Оптимізація удобрення ріпаку ярого	49
Гришко М., Бараболя О.В. Вплив строків сівби кукурудзи на урожайність та якість зерна	51
Звонар Л.М. Особливості вирощування сільськогосподарських культур за системою землеробства NO – TILL	54
Коваленко О.А., Філоненко С.В. Вплив агротехнічних заходів на формування продуктивності маточних цукрових буряків	57
Конакбаєв В.Б., Ляшенко В.В. Продуктивність залежить від правильно обраного сорту	61
Кочерга А.А. Застосування біостимуляторів росту в посівах соняшнику	64

Кочерга А.А., Бутяга Я.В. Вплив строків сівби на урожайність соняшнику	69
Лисенко Д.В., Філоненко С.В. Вплив підживлення мінеральними добривами на продуктивність та якість коренеплодів цукрових буряків	74
Литвиненко Т.В. Інокуляція насіння – запорука високих врожаїв бобових культур	77
Ляшенко В.В. Порівняльна характеристика гібридів кукурудзи	81
Маковський О.О., Філоненко С.В. Вплив систем хімічного захисту посівів від бур'янів на продуктивність та якість коренеплодів цукрових буряків	85
Маляр Б.А., Пипко О.С. Вплив попередників на врожайність кукурудзи на зерно	90
Мандзюк Р.А. Догляд за посівами та вплив обробки насіння на розвиток та продуктивність сої	92
Міленко О.Г. Вплив агротехнічних факторів на урожайність сої	96
Міленко О.Г., Клименко О.О. Ефективність заходів захисту насінневих посівів люцерни від бурі плямистості	100
Місюрко Р., Ляшенко В.В. Вплив основної обробки ґрунту на продуктивність кукурудзи на зерно	103
Москаленко Л.В. Азотфіксуюча активність бульбочок сої за дії хелатних мікродобрив	106
Олефір О.В., Антоненко О.А. Вплив агротехнічних заходів на продуктивність еспарцету	109
Орихівська О.М. Інноваційні аспекти технології вирощування та удобрення волоських горіхів	115
Пастушенко О.А., Антоненко О.А. Вплив сортових особливостей на продуктивність зеленої маси суданської трави	119
Порядинський В., Ляшенко В.В. Продуктивність сортів сої різних груп стиглості	124
Прокопенко І.Ю., Філоненко С.В. Врожайність насіння та його посівні якості залежно від строків садіння висадків цукрових буряків	127

Ракова Н.Ю., Бєлова Т.О. Фармакологічні властивості, використання та перспективи введення в культуру в господарствах різних форм власності васильків справжніх	131
Репешко В.В., Філоненко С.В. Формування продуктивного потенціалу цукрових буряків за внесення калійних добрив	134
Сиволога С.І. Вплив органічних добрив на якість зерна пшениці озимої	136
Сиплива Н.О., Кулик М.І., Бровкін В.В. Нові сорти та гібриди овочевих культур для вирощування у відкритому і захищеному ґрунті	143
Старіков С.С., Антонєць О.А. Урожайність соняшнику залежно від густоти рослин	147
Стрілець М.В., Бараболя О.В. Вплив сортових особливостей пшениці озимої на урожайність та якість зерна	151
Ткаченко Т.В. Сучасний стан та перспективи розвитку коноплярства в Україні	154
Ульянченко М. С. Характерні особливості вегетуючої гречки	158
Філоненко С.В. Формування продуктивності та якості коренеплодів буряків цукрових за різних попередників у сівозміні	160
Хоменко В.О., Філоненко С.В. Вплив післясходових гербіцидів на врожайність та якість насіння буряків цукрових	167
Чуб Т.Г., Бєлова Т.О. Перспективи введення ромашки лікарської в культуру в господарствах різних форм власності	171
Швидун К.Є., Філоненко С.В. Вплив ширини стикових міжрядь між компонентами гібридизації на насінневу продуктивність висадків буряків цукрових	173
Шевніков М.Я., Галич О.П. Продуктивність перспективних сортів сої в умовах полтавської області	177
Шевніков М.Я., Лотиш І.І. Формування інтенсивної структури посіву різних сортів сої за оптимізації площі живлення	182
Шовкова О.В. Вплив мікродобрив за різних строків сівби на формування симбіотичного апарату рослин сої	188
Щербенко О., Ляшенко В.В. Вибір сорту гречки – запорука отримання високих врожаїв	192

обертання скиби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ірина Глотова Від деградації ґрунту до деградації галузі //FARMER.-2014.-№12-с.34.
2. Юрий Пернак, Ирина Корчагина Соя по No-till // Агроексперт.-К.:»Аграр Медиен Украина», 2014. – с.36
3. Примак І.Д. Ресурсозберігаючі технології механічного обробітку ґрунту в сучасному землеробстві України/ І.Д.Примак, В.О.Єщенко,Ю.П.Манько та інші.-К.: КВЦ,2007 –с.272.
4. Собко Олена Економіка обробітку ґрунту // FARMER.-2014.-№5-с.13
5. Улянченко О.В., Шарий Г.І.,Улько С.М., Бухало О.В. Оцінка ефективності землекористування за різних технологій вирощування сільськогосподарських культур //Вісник аграрної науки.-2014.-№2.-с.66.

УДК 633.63:631.5

ВПЛИВ АГРОТЕХНІЧНИХ ЗАХОДІВ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ МАТОЧНИХ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Коваленко О.А., студент 4 курсу факультету агротехнологій та екології
Філоненко С.В., кандидат с.-г. наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

Вирощування насіння цукрових буряків в нашій країні здійснюється двома способами: безвисадковим і висадковим. Висадковий спосіб є більш поширеним у буряконасінницьких господарствах. Він передбачає в перший рік вирощування садивного матеріалу – маточних коренеплодів, які восени викопують і зберігають у траншеях чи бурякосховищах, а весною ці коренеплоди висаджують і отримують бурякове насіння [2].

Останнім часом у буряконасінницьких господарствах технологія вирощування маточних коренеплодів зазнала певних змін. Але все ще і дотепер у відповідних господарствах отримують малу кількість посадкових коренів, які використовуються у якості садивного матеріалу.

Одним із головних чинників, що безпосередньо впливають на вихід маточних коренів, є, звичайно, технологія їх вирощування [1]. Тому у своїх дослідженнях ми намагалися проаналізувати всі її елементи, які достатньо широко застосовуються в одному із передових буряконасінницьких господарств, яким і є ВАТ «Шамраївське» (Сквирський район Київська область).

Попередники для маточних буряків мають велике значення, тому що від них залежить забур'яненість площі, забезпеченість ґрунту поживними речовинами, вологою, зараженість ґрунту шкідниками та хворобами, що, в

кінцевому результати, визначає його родючість [3]. У нашому господарстві кожний компонент гібридизації вирощують у різних відділках, в зерно-бурякових сівозмінах, після озимої пшениці у другій ланці, залишаючи першу ланку для висадків.

Щодо основного обробітку ґрунту під маточні буряки, то він на підприємстві майже нічим не відрізняється від основного обробітку під фабричні буряки. Отже, основний обробіток ґрунту у ВАТ «Шамраївське» розпочинають із лушення стерні у два сліди дисковим лушильником відразу ж після збирання озимої пшениці. Це дає змогу перешкодити випаровуванню вологи, заробити частину органічних решток і створити умови для проростання насіння пізніх ярих бур'янів.

Через 10-12 днів, по мірі відростання бур'янів, проводять оранку на глибину 30-32 см. Перед цим вносять органічні та мінеральні добрива. Під час цієї операції відбувається заробка основного добрива, знищення сходів бур'янів і створюються сприятливі умови для наступного проростання їх насіння, нагромаджується волога атмосферних опадів і активізуються мікробіологічні процеси у ґрунті.

Наступною технологічною операцією у нашому господарстві є боронування важкими зубовими боронами з метою знищення тільки-но пророслих бур'янів. Якщо ж бур'яни переросли, то їх знищують за допомогою культивацій паровими культиваторами.

Остання технологічна операція відповідної системи основного обробітку ґрунту – глибоке безполицеве розпушування (18-20 см). Його проводять наприкінці вересня – першій половині жовтня культиваторами-глибокородзпушувачами. Варто зазначити, що такий агрозахід є необхідним і доцільним, тому що боронування та культивації призвели до значного ущільнення ґрунту.

Щодо системи удобрення, то вона включає основне, рядкове добриво і підживлення. Взагалі технологія вирощування маточних цукрових буряків не допускає одностороннього азотного живлення рослин, що спричиняє розростання коренеплодів. Слід знати, що більш вирівняні коренеплоди правильної форми вирощують за внесення гною під попередник маточних буряків – озиму пшеницю, особливо в посушливі роки. У ВАТ «Шамраївське» органічні добрива вносять, зазвичай, перед оранкою в дозі, що становить 30 т/га. Що ж до мінеральних добрив, то їх основну кількість вносять також перед оранкою в дозі $N_{80}P_{90}K_{110}$. Під час сівби вносять P_{15} і в підживлення (за потреби) – N_{20} .

Навесні польові роботи на полях, де плануються висівати маточні буряки, розпочинаються із ранньовесняного обробітку (закриття вологи і вирівнювання поверхні поля). Доцільність проведення відповідного агрозаходу полягає в тому, що маточні буряки висівають, як правило, дещо пізніше, ніж фабричні. Тому з метою запобігання нераціональним витратам продуктивної вологи, що є лімітуючим фактором формування врожайності коренеплодів культури, у господарстві і проводять цю технологічну операцію.

Передпосівна культивуація тут поєднується із внесенням ґрунтових гербіцидів, зокрема, гербіциду Дуал Голд.

Глибина сівби 3,5-4,5 см. Відразу після сівби проводять коткування поля гладкими водоналивними котками в агрегаті з райборінками з метою ущільнення ґрунту, що позитивно позначається на дружності сходів культури. У ВАТ «Шамраївське» маточні буряки висівають в середині строків сівби фабричних цукрових буряків, або ж відразу після цього.

Загально відомо, що густина рослин маточних буряків залежить, насамперед, від норми висіву насіння, ширини міжрядь і способу формування густоти рослин. Тому, розраховуючи норму висіву насіння, обов'язково враховують заплановану кінцеву густоту насадження рослин, якість насіння, польову схожість і спосіб формування.

Основним способом формування густоти рослин маточних цукрових буряків, звичайно, є сівба на кінцеву густоту, або на розрахункову відстань між рослинами. З цією метою у ВАТ «Шамраївське» висівають 12-14 насінин на погонний метр, що дозволяє отримати 10-11 сходів. В подальшому, до закінчення вегетації, залишиться 7-8 рослин на погонному метрі, що відповідає, в середньому, 150-170 тис. рослин маточних цукрових буряків на 1 га на час збирання. Така густина маточних рослин є оптимальною для цієї культури.

Догляд за посівами маточних цукрових буряків розпочинають із першого міжрядного розпушування ґрунту. Цей агрозахід особливо необхідний в прохолодну затяжну весну, коли сходи буряків з'являються нерівномірно, погано ростуть і розвиваються. Наступний догляд за посівами полягає в глибоких розпушуваннях міжрядь (в разі необхідності з підживленням), знищенні бур'янів за допомогою гербіцидів і видаленні цвітушних рослин.

Особливої уваги в господарстві надають боротьбі з шкідниками і хворобами буряків. Саме такі заходи дають можливість отримати оптимальну кількість садивних коренеплодів необхідних параметрів наприкінці вегетації.

Досить ефективним способом боротьби з бур'янами є внесення гербіцидів по вегетуючим рослинам. Інколи таку технологічну операцію поєднують із підживленням маточних рослин. У ВАТ «Шамраївське» обприскування маточних посівів гербіцидом Бетанал Експерт проводять у фазі двох пар справжніх листків буряків. Потім, через 10-12 днів, у фазі 3-4 пар листків проводять друге обприскування баковою сумішшю гербіцидів Бетанал Експерт + Карібу. Перед змиканням рядків, з метою знищення злакових бур'янів, застосовують грамініцид Міуру.

Перед збиранням у нашому господарстві проводять таксацію (сортову і агротехнічну оцінку) посівів маточних буряків. Під час цього заходу видаляють рослини з ознаками кормових і столових буряків, цвітушні, уражені пероноспорозом, мозаїкою, гнилями, пошкоджені кореневою попелицею.

Для підвищення якості збирання комбайнами, у господарстві поле очищають від бур'янів, проводять передзбиральне розпушування ґрунту на глибину 14-16 см. Збирання маточних буряків у ВАТ «Шамраївське» починають за настання стійкого похолодання і переході середньодобової

температури через 8-10°C. Цю технологічну операцію проводять в максимально можливі короткі терміни і закінчують не пізніше як за 15-20 днів.

Гичкозбиральні машини регулюють таким чином, щоб на головках коренеплодів залишалися черешки довжиною 3-4 см. Це запобігає пошкодженню на них точок росту. Найбільш економічно доцільний спосіб збирання маточних цукрових буряків такий, за якого викопані коренеплоди відразу ж відвантажуються в транспортні засоби і відвозяться на кагатне поле до траншей для сортування і закладки.

Кагатування коренеплодів у ВАТ «Шамраївське» проводять одночасно із збиранням маточних буряків. Кагатне поле в господарстві виділяють у місцях, куди зручно під'їжджати, як правило, в зайнятому парку, де будуть висівати у наступному році однорічні трави на зелений корм. Ділянка має бути рівною, залягання ґрунтових вод не вище 1 м. У господарстві застосовують траншейний спосіб зберігання маточних коренеплодів. Траншеї розміщують паралельними рядами з відстанню між ними 25 м.

Зазвичай, закладання коренеплодів розпочинають із ЧС-компоненту. Після одного-двох днів закладки розпочинають збирання маточних коренеплодів багатонасінного запилювача, яке буде тривати один день. Після цього знову два-три дні закладають маточні коренеплоди ЧС-компоненту.

Оптимальна глибина траншей в господарстві становить 0,7 м, ширина 0,9 м, довжина кожного кагату 20 м, а лінії кагатів довільні, залежно від довжини кагатного поля. Одночасно з кагатуванням маточні коренеплоди вкривають землю на 10-12 см. При настанні стійкого похолодання і зниженні температури в кагатах до 2-3°C (наприкінці листопада – на початку грудня), їх повністю вкривають землю з висотою гребенів 90-110 см за допомогою траншеєкопача ТКУ-0,9 або бульдозером.

Протягом осінньо-зимового періоду зберігання систематично спостерігають за станом коренеплодів у кагатах. Для цього кагати розбивають на групи за строками кагатування і якістю коренеплодів. У кожній групі виділяють контрольні кагати, в яких щодня вимірюють температуру кагатними або електричними термометрами і раз у місяць перевіряють стан садивного матеріалу.

На основі спостережень, в разі необхідності, здійснюють заходи з метою охолодження або утеплення кагатів. За різкого зниження температури у кагатах у холодні зими, їх укривають снігом, соломкою, гноєм або іншими матеріалами.

Отже, використання і впровадження технології вирощування маточних цукрових буряків, що застосовується у ВАТ «Шамраївське» (Сквирський район Київська область), дасть змогу господарствам відповідного напрямку діяльності

суттєво підвищити врожаї маточних коренеплодів, збільшити вихід ділових коренів, а також значно підвищити вихід гібридного бурякового насіння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зубенко В.Ф. Буряківництво. Проблеми інтенсифікації та ресурсозбереження. – К.: НВП ТОВ «Альфа-стевія ЛТД». – 2007. - 486 с.
2. Крижко В.М., Зиков П.Ю. Способи збирання маточних коренеплодів. // Цукрові буряки. – 2003. - №5. - С.9-10.
3. Манько А.Е., Сливченко А.М. Особливості вирощування маточних коренеплодів та насіння ЧС гібридів // Цукрові буряки. – 2002. - №2.- С.11-12.

УДК 631.526.3

ПРОДУКТИВНІСТЬ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПРАВИЛЬНО ОБРАНОГО СОРТУ

Конакбаєв В., магістр 1 року навчання факультету агротехнологій та екології
Ляшенко В.В., кандидат с.-г. наук, доцент

Полтавська державна аграрна академія

Ріпак - найбільш поширена олійна культура з родини капустяних. Насіння містить 38-50% олії, 16-29% білка, 6-7% клітковини, 24-26% безазотистих екстрактивних речовин. Олія - основна ціль вирощування ріпаку. Ріпакову олію використовують у якості продукту харчування і також для різних галузей промисловості.

Відродження ріпаку як промислової олійної культури на Україні майже заново почалося 15-17 років тому. Виведення нових високоякісних сортів, розробка інтенсивних технологій вирощування відкрили широкі потенційні можливості цієї культури. Позитивним зрушенням в значній мірі треба завдячити створенню в 1983 році Івано-Франківської науково-дослідної станції хрестоцвітих культур, де розпочалися наукові роботи із вдосконалення технологій вирощування ріпаку, створення безерукових і низькоглюкозинолатних сортів. Було налагоджено виробництво елітного насіння, відпрацьовувалися системи захисту рослин від бур'янів, шкідників та хвороб [1; 3].

З кожним роком у світі зростає використання ріпакової олії на харчові потреби. Основна частина олії з середини 80-х років використовується для харчової промисловості, тоді як до 1974 року вона йшла переважно на технічні цілі. Сьогодні олія ріпаку вживається у натуральному вигляді як приправа до салатів і в кулінарії, є найкращою сировиною для виробництва бутербродного масла, маргаринів, майонезів, приправ, кондитерських жирів. Вона надзвичайно